

B e v e z e t é s .

Ha valaki sokat emlegeti Luthert, idéz tőle és azt mondja, hogy mindenben egyezik Lutherral: ez még nem jelenti azt, hogy a lutheri tanítást valóban megértette, és azt hiszi és vallja. Ahhoz, hogy valamilyen teológiát elfogadjunk, vagy elutasítsunk mindenképp az szükséges, hogy ismerjük azt. Epen ezért ebben az előadásban az a feladatunk, hogy a lutheri teológia alapjait úgy adjuk meg, hogy mindenki világosan lássa, mit tanít Luther, és mi az amit ő ebből elfogad, és miért, és mi ami számára új, és idegen.

Luther maga semmiképpen sem tartott és tartana most számot arra, hogy valiféle döntő tekintélyen legyen előttünk. Amit ő tanított, az állít minket elé, és nem ő maga.

Lehetetlen lenne egy rövidre szabott bevezetésben felsorolni mindent a sok téves nézetet, amely a reformációhoz, Luther tanításához hozzájárult. Mindenesetre fogadjuk el azt, hogy nem felekezeti szűkkeblűség vezetett ahhoz, amikor kijelentjük, hogy amit Luther tanított, az döntő módon **MÁS** volt, mint amit akár az u.n. előreformátorok, akár Zwingli, akár Calvin, vagy mások tanítottak. Helyteleg dolog, hogy csak egy példát mondjak arról, hogy Luther munkája abból állt: magasra emelte újra az elfelejtett Szentírást. Hogy tehát ő nem tett egyebet, mint hogy visszatért az Íráshoz. Kétégtelenül ez is egy fontos tényező, de nem döntő. Hiszen mások is visszatértek és visszatérnek, különösen szekták a Szentírásához, és mégis más és más tanítás jelenik meg. A döntő az, **AHOGYAN** visszatér Luther az Íráshoz, /1./ Ahogyan megtalálja az elfelejtett evangéliumot, és szóval azt, hogy az ember hit által igazul meg. Nem egyszerűen az Íráshoz, hanem az Írás középponti üzenetéhez tért tehát vissza.

A lutheri egyház tanításának ismertetése során a következő öt pontot hadunk keresztül:

1. A törvény és evangéliumról szóló tan.
2. A törvény és bűnről szóló tan.
3. Az evangélium és megigazulásról szóló tan.
4. A hit és cselekedetekről szóló tan.
5. Az egyházzal szóló tan.

Ha mindezt letárgyaltuk, akkor utána függelékképpen néhány szót szólunk a lutheri kegyességről.

1. A törvény és evangéliumról szóló tanítás.

FC V.

A teológiában az első dolog megtanulnunk azt, hogy mindent az Isten felől kell nézni.

Ez más szóval azt jelenti, hogy mindent az Isten kinyilatkoztatása, azaz a Szentírás, az Ige alapján kell megítélni. Az alábbiakban majd látni fogjuk ezt. Hogy mi a bűn /1.§/ azt Isten mondja meg. Hogy ki igazul meg / 2§ / azt is Isten mondja meg. Hogy kell-e jól cselekedni / e. § / azt is Isten mondja meg. És végül, hogy hol van az egyház, / 5. § / azt is Isten felől kell megállapítanunk.

Istenről csak úgy beszélhetünk, ahogyan róla a kinyilatkoztatás beszél. A kinyilatkoztatás pedig nyilvánvalóvá teszi, hogy Isten a törvény és evangélium kétféle igéjében áll előttünk. Amikor Istenről szólunk, akkor vagy a törvény, vagy az evangélium fényében szólunk róla.

A törvény és az evangélium Istennek kétféle igéje, A törvény Isten haragját teszi nyilvánvalóvá. Istenről tehát azt mondja, hogy Isten haragszik. Az evang. ezzel szemben Isten kegyelmét hirdeti.

a./ A tv-ről szólva részletesebben még a következőket kell elmondanunk. A tv. Istennek az az Igéje, amely megmondja, hogy mi tetszik az Istennek. Cselekedeteket követel. Isten tv.-ének célja azonban merőben más, mint a világi tv-eknek. Isten nem azért adja a tv., hogy azt betöltve, megigazuljunk előtte. A törvény rendeltetése az, hogy nyilvánvalóvá tegy e abünt. Hogy az embernek s emmi mentsége ne legyen Isten előtt.

vábbá azért, hogy hatalmassá tegye a bünt. Mert a törvény még kívánatosabbá teszi a vétkezést. És ami a legrettenetesebb, a tv.-nek mintegy az rendeltetése, hogy kihágásra csábítson. / Elert 190/ A tv. éppen e miatt bűnnek, a halálnak, a kárhozatnak útja az ember számára. Olyasmit követel az embertől, amit az ember képtelen megtenni. Épen emiatt a tv. mindig kárhozat. Mindig, minden embert egyformán kárhozat. A tv.-ben az elrejtett Isten, a deus absconditus rettenetes arca áll ellöttünk, aki beletaszti bűnbe, és emiatt MÉGIS felelőségre von. Ettől az elrejtett Istentől csak rettegni és menekülni tud az ember.

b./Az evang. ezzel szemben Istennek az az igéja, amely arról szól, amit Isten cselekedett a mi megmentésünkre. Azt mondja meg amit hinni kell, és nem azt, amit cselekedni kell. /FC V 4/. Ez azt tanítja, hogy az ember R. által igazul meg, nyer bűnbocsánatot.

Az eddigiek után ki kell emelnünk azt, hogy a lutheri teológia **OLVÁSOLÁS ELVÁLASZTJA EGYMÁSTÓL A TÖRVÉNYT ÉS AZ EVANGÉLIUMOT.** Ennek az **OLVÁSOLÁS**-nak célja az, hogy ezt jól megértsük és megtanuljuk. Aki a tv és az evang. szétválasztásán nem érti, vagy nem fogadja el, az magát a lutheri tanítást veti el ezzel. **M**

Mind a tv. mind az evang. csak akkor tartja meg a maga eredeti értelmét, és s rendeltetését, ha nem keverjük őket össze. azaz szükséges vigyázunk mindig, hogy ne csináljunk a tv.-ből evang-ot vagy megfordítva az evang.-ból tv-t..

Jegyzet: Pl. Husvét Evangéliuma Kr. feltámadott. Lehetetlenség tehát így prédikálni: feltámadott-e neked a Kr.? vagy a 23 Zsolt. Az Ur az én pásztorom. Ez evang. Minden bűnös számára. Nem lehet tehát így kiforgatnom: "Pásztorod-e az az Ur?"

A tv. mindig szól mindenkinek. Az evang. is mindig szól mindenkinek. Nem az **EMBERTŐL** függ, hogy neki melyik ige szól és melyik vonatkozik rá. Mindenkire vonatkozik mindig mindkettő.

CA II. Sm. III.1.2. FC.I./ FC. V.

A CA II. cikke szól az erendendő bűnről eszerint tehát bűnben születik. Maga ez a tény részben legalább is titok, és titok is marad a romlott emberi életem számára. Luther maga mondja hogy hinnünk kell, hogy a bűn miatt olyan romlottak vagyunk, hogy az erendendő bűn, a bűnben születést csak hinni tudjuk, az Irás kinyilatkoztatása alapján. /Sm. III.1./

A CA. II. tovább részletezi az erendendő bünt. Eszerint az ember sine metu Dei és sine fiducia erga Deum születik. Egyházunk az egyes elkövetett bűnökre nem is azok összeségére kell tehát gondolnunk, amikor a bűnről van szó. Hanem arra a velünk született fogyatkozásra, hogy hiányzik belőlünk az Isten iránti félelem és az ember nem veszi komolyan az Istent, nem törődik vele, nem keresi, R. 3. A bűn tehát elsősorban épen az, ami hiányzik, ami nincs. p emiatt nem segíthet rajtunk az a törvény, amely csupa negativumokból áll, ne ölj, ne ölj, ne paráználkodjál, ne lopj. Et mind megtehetem, de ebből még nem lesz a szivemben Isten iránti félelem és bizodalom. Az embernek nagyon jól meg kell fontolnia ezt a romlottságot, mert csak úgy értheti meg a lutheri megigazulási tant. Éppen mivel az ember ilyen fogyatkozásban szenved, emiatt nincsen más út, mint Krisztus. A megtérés tehát nem azt jelenti, hogy el kell tüntetnem az életemből azt, ami van, az irigységet, önzést, és egyéb bűneimet. Ha ez volna a helyzet, akkor talán sokan megtérnének a maguk erejéből. A megtérés azonban azt jelenti, hogy elő kell vennem azt, ami nincs, hogy létre kell hoznom, azt, ami hiányzik, az istenfélelmet és a hitet.

Az istenfélelem és a hit hiánya nem azt jelenti, hogy egy valami hiányzik mondjuk az erények sorában. Nem egy hiány jelent a sok közül, hanem hiányt, a döntően fontos tényezőnek a hiányát, amely nélkül viszony Isten és emberek között nem létezhet. Nem félem az Istent, ez azt jelenti hogy nem tudok többé Istenre úgy tekinteni, mint az Istenre, hogy képtelen vagyok megérteni, hogy mi az Isten, hogy mit tesz az, hogy viszont én ember vagyok. Hiányzik tehát az a képességem, hogy Istenre úgy tekintsek, ahogyan tekintenem kell, hogy úgy álljak előtte, ahogyan állanom kell. És ez a romlottságot nem tudom magamból kiküszöbölni. Az Isten iránti félelem hiánya azt jelenti, hogy nem veszem komolyan Isten törvényét.

sine metu Dei azt jelenti, hogy nem veszem komolyan Isten haragját. Isten és közöttöm a viszonyt teljesen tönkrement.

A sine fiducia erga Deum azt jelenti, hogy nem tudok Istentől többet várni. Nem tudom gyermeké bizodalommal a karjaiba vetni magamat, hanem legalább is úgy tartok tőle, mint más emberektől. Üzletre hajlandó vagyok lenni, de magamat kiszolgáltatni: ettől fázom. Azt elhiszem neki, hogyha adok valamit, akkor ő is ad majd talán, de hogy ő szeret, MÁSKÉPEN, mint hogyan emberek tudnak szeretni, épen mivel Isten, azt nem tudom elhibbi. Ezért az emberek egy része vagy menekül Istentől, vagy üzletet köt vele. Ez a sine fiducia erga Deum következménye.

A romlás másik oldalát úgy fejezi ki a CA II, hogy cum concupiscentia születik az ember.

A concupiscentis jelenti azt, ami az istenfélelem, Isten iránti bizodalom helyett van az ember szívében: a bűnös érzéki vágyat. Az ember, akit Istenben elvesztett, a testben és a világban akapja megtalálni. Ezért ragad oda a muladó földi örömhöz, imádja, bálványozza a pénzt, vagyont, gazdagságot. A bűnnek ezt az oldalát már jobban megszoktuk látni.

Azt is hozzá kell tennünk, hogy a CA II. szerint ez az eredendő bűn valóságos bűn, és elkárhozza mindezeket, akik a keresztség és a Szentlélek által újjá nem születnek.

Isten tehát elkárhozza amiatt, amit úgy örököltünk? Igen. Bárly megbotránkoztató is, de így van. Senki nem kédezte meg, hogy Isten iránti félelemmel akar-e születni, vagy anélkül. Ugy születünk, hogy magunkkal hozzuk a kárhoatot. Hogy ez "igazságos"-e Istentől, vagy sem, arról lehet vitatkozni, de a tényt mindnyájan tapasztaljuk. Aki újjá nem születik a keresztségben és a Szentlélek által, az elkárhozik.

Itt teljesedik ki tehát mindaz, amit a bűnről a lutheri egyház tanít. Az ember teljesen Isten kezében van. A bűnről szóló tan sötét és rejtélyes világra vezet bennünket. Nemcsak a bűntől, nemcsak önmagunktól, hanem magától az Istentől is meg kell borzadnunk, ha mindezt végiggondoltuk. Isten az, aki eredendő bűnben teremt, Zsolt 51,7 "bűnben fogantattam" ugyanaz, ameylé tényszubjektíve nem vagyok felelős. Nem a bűneimért, hanem a bűnösségemért, a bűnös mivoltom az eredendő bűnöm miatt.

A megszokott képmutatót, kegyeskedő és racionalista gondolkodást meggátol abban, hogy mindezt elfogadják. Istenről nem szabad így beszélni. Magunktól nem is beszélhetnénk így, de az Ige, a kinyilatkoztatás alapján így **KELL** szólanunk Istenről, Természetesen csak a törvény kinyilatkoztatása mellett. Meget Istennek van még egy kinyilatkoztatása is, amelyet evangéliumnak nevezünk. Ez nem a bűnről és a rettenetes Deus absconditusról szól, hanem a megigazulásunktól, amely tanulmányunk 3 §-ának tárgyát képezi.

3.§. Az evangéliumról és a megigazulásról szóló tan.

/ CA IV. - Sm IV. - FC III.V./

Az eddigiekben a törvény megvilágításában vizsgáltuk Isten és ember viszonyát. A törv. Istenről az ő haragját teszi nyilvánvalóvá, az emberről a bűnt.

Ezzel szemben az evang. Istenről a kegyelmet, az emberről a megigazulást hirdeti. Vizsgáljuk kissé közelebbről a megigazulásról szóló tant, a CA IV alapján.

....homines non possint iustificari coram Deo propriis viribus operibus. Ez a megigazulás negatív elhatárolása. Mindezt a CA IV-ban kifejtettük. Ott láttuk azt, hogy tv. világa mellett kiderül az ember teljes nincstelensége Isten előtt. Nincs erőnk ahhoz, hogy legyőzzük a bűnt, nincs semmi érdemünk, ami a tv. vádoló szavát elnémíthatná. Nincs szabad akaratunk arra, hogy olyasmit cselekedjünk, ami ISTEN ELŐTT kedves. Mt 6:5, az ember szíve gondolatának minden alkotása csak gonosz. Nem arról van tehát szó, hogy az ember nem akar megigazulni, hanem, hogyha akarna megigazulni, nem tud. /non possint/ Ezt a non possintot kell jó megértenünk, hogy a lutheri theológia alapvető igazsága feltáruljon előttünk. Az ember teljes nincstelensége és csődje ez az Isten előtt. Nem arról van szó, hogy nehéz megigazulni, hanem, hogy lehetetlen megigazulni a magunk erejéből.

A tv. arra hív fel, hogy cselekedetek által igazuljunk meg, a tv. követel lehetetlent követel az embertől.

Menjétek be a szoros kapun. " - azonban, ha az ember megpróbálja, kapu helyett égigető sziklafalat talál. EZZEL SZEMBEN áll az evang, amely teljesen ezzel ellentétben nem követeli, ha em hirdeti a megigazulást Jézus Krisztusban.

...gratis iustificentur. A kegyelemnek a megmagyarázhatatlan i- géje az evang. Meglepő már az Ot.-ban is. Gn.-ben egyfelől " eltörtlöm az embert, akit teremtettem, a földnek színéről, az embert akik barmot stb. mert bánom, hogy azokat teremtettem." - másfelől ezzel teljesen érthetetlen ELLENTÉTBEN 8.v.: "de Noé kegyeémet talált az Ur előtt. " Mmért? Erre nem kapunk feleletet. Akik a kegyelmet is meg akarják magyarázni, azok csak egyet tehetnek: ty-t csinálnak a evang.-ból.

...propter Chistum. Krisztus személyének és művének tárgyalásába nem bocsátkozhatunk bele. "A hit a Krisztusra tekint." A CA IV hozzászólásai qui sua morte pronostri peccatis satisfacit. Luther teológiája, a teológia crucis. A megigazulás alapja a kereszt.

...per fidem. Az evang, hit által lesz a mienké. Az evang. ajándék a megigazulás akkor a mienk, amikor hisszük, hogy isten kegyelmébe fogad és Krisztusért bűnbocsánatot ad nekünk. A megigazulás akkor mgy végbe, AMIKOR hiszek. Nemcsak egyszer pl. egy megtérési álménybe, hanem naponként, amikor hittel fogadom az evang.-ot. Nem állapot tehát a megigazulás, hanem aktus. Amikor hiszek, igaz vagyok.

4. A hit és jócselekedetekről szóló tanítás.
/CA VI. XII. XVIII.XX, Sm. III.3. 3o. XIII. FC. II. IV./

A lutheri egyház tanításának központjában a hit által való megigazulás áll. Az ember nm a maga erejéből, jócselekedeteiből, igazul meg, hanem egyedüli Krisztus érdeméből. A megigazulás alapja tehát nem az ember hanem az Is ten.

Első pillanatra u y tűnik, hogy ezzel be is fejeződik minden. Hit által igazulunk meg Krisztusért. Azonban egy újabb kérdés merül fel. Milyen az élete a megigazult embernek? Annyi nyilvánvaló, hogy Krisztus megszabadított minket a törvény szolgaságából, Hogyan élünk hát ebben a keresztyén szabadságban? Két veszély fenyegeti itt az embert, Az egyik az, hogy VISSZA EL az evang. által nyert szabadsággal. A kegyelemből arra következtet, hogyha egyszer kegyelemből üdvözülünk, akkor ugyanis mindegy, hogy valaki mennyire harcol a bűnnel szembe, és mennyire nem. Sőt még azt is gondolják sokan, hogy minél jobban belemerülünk a bűnbe, annál nagyobb kegyelmet nyerünk. Pál is felveti ezt a kérdést. Róm. 6:15. Mit is tehát? Vétkezzünk-e, mivelhogy nem vagyunk a törvény alatt. hanem kegyelem alatt.

A másik veszedelem pedig az, hogy valaki az ellenkező végletbe jutva, annyira belemerül a bűn elleni harcba, hogy közben elveszíti az evang.-ot. Ujra csak a cselekedeteire tekint és azokban bizik, vagy azok miatt esik kétségbe, mert látja, hogy minden igyekezete ellenére csak veszedelmet szenved. Ez a törvénykezés veszedelme.

Mіндеzek a kérdések ma is elevenen élnek egyházunkban. Az egyik vélemény az, hogy meg kell térni, mert aki nem tér meg, annak Krisztus sem használ semmit. A másik vélemény az, hogy az embernek semmit nem kell tennie, sem megtérni, sem jót cselekedni, sem harcolni a bűnnel. Kinek van igazaza? Nézzük egyházunk tanítását errő a kérdéstről.

CA XII. szól a megtérésről "A megtéré ről azt tanítják, hogy azok akik a keresztség után bűnbe estek, BÄRMIKOR RÉSZESULHEPNEK BÜNBOCSÁNATBAN? AMIKOR MEGTLRNEK De poenitentia docent, quod lapsis postbaptismu contingene possit remissio peccatorum quocunque tempore, quum conventuntur. Az első, amit itt feltűnik, hogy többszöri megtérésről van szó. Az ember bűnbocsánatba részesülhet bármikor, amikor megtér. Ezzel nyilvánvalóvá lesz az, hogy nem lehet a megtérétségyszer ~~tanítás~~ s mindenkorra elintézni, egy " nagy" vagy az "első" megtéréssel. Abban az értelemben tehát, nem beszélhetünk megtérésről, hogy vannak " megtérték" és meg nem tértek. Ha a "megtért" alatt olyat értünk, AKINEK MAR NINCS SZÜKSÉGE MEGTÉRÉSRE, a "meg nem tért" alatt viszont olyat, "AKI MÉG NEM TÉRT MEG? Figyelembe kell venni Sm. III. 3o.-t. Luther itt kétfsjta emberről beszél. Az egyik azt mondja, én már megtértem. A másik: nekem nincs szükségem megtérésre. Az igazság pedig a . hogy mindkettőnek egyaránt meg kell térnie. EZ A LUTHERI TANÍTÁS A MEGTÉRÉSROL. Ne a megtérés tagadása, hanem a legsürgetőbb követelése. Ami hogy nem is tanitha unk mást, hiszen az egész kihirdetés, és egyházi azolgálat egyetlen célja az, hogy az emberek megtérjenek.

" A megtérésnek pedig igazában két része van: az egyik a töredelem, vagy rettegés, mely a bűn megismerése folytán fogja el a lelkiismeretet a másik a hit, amely az ev-ból, vagyafeloldozásból ered és Krisztusért bízik a bűnök bocsánatában, megvigasztalja a lelkiismeretet és megszabadítja a rettegéseitől. Azután kell, hogy jócselekedetek következzenek, melyek a megtérés gyümölcsei." Így két dolgot kell kiemelni: az egyik a RETTEGÉS, a másik a HIT.

1. A töredelem, rettegés. Erről azt kell tudni, hogy ez szükséges állapot. Ennek be kell következnie. E nélkül nincs megtérés, hit és üdvözülés. De ezt a rettegést az ember nem tudja magában felidézni. Contritio activa. Nem tud magamat összetörni. Csak akkor van bennem igaz töredelem, ha Isten tör rám / contritio passiva. / Emiatt határozta a tanítás, hogy a megtérés az összetöretetés az ember hatalmában van. Éppen ez ami nyomorúságunk, hogy nincs bennünk töredelem. Amikor a bűnről szóló tant tárgyaltuk, éppen erről volt szó. NINCS bennem istenfélelem. Nem veszem komolyan az Istent, nem veszem komolyan, hogy bűnös vagyunk. Ez a BAJ, és az, ke amin az ember nem tud segíteni. A bűn megismerése folytán jön létre ez a töredelem. De éppen a bűnnek ilyen megismerése nem jöhet létre az ember akaratából, hanem csupán a Szent Lélek munkájából. Ezért mondja a 2. PC. II. 5 cuius unius et solius opus est hominis conversio. Egyedül a Szentlélek munkája a megtérés.

2. A hit. Erről is ugyanazt a két dolgot kell mondanunk, mint a töredelemről. Szükséges a hit, mert csak hit által igazulunk meg. De a hit sem a z ember cselekedete, erőfeszítése. A hit az evang.-ból ered, tehát abból a tanításból, amelyet a III. S.-ban az evang. és megigazulás tanában kifejtettünk. A hit Isten adománya. Ha nem Isten adománya lenne, akkor igazuk lenne azoknak, akik dicsekednek azzal, hogy ők megtértek, ők Krisztust hittel elfogták. ~~xxxxx~~ Krisztussal szabad és kell is dicsekednünk. De a megtérésünkkel hitünkkel dicsekedni azt jelenti, hogy fogalmunk sincsen éppen arról, hogy mi az a megtérés. A töredelem é hit után megemlíti a CA, hogy: "azután kell hogy JÓCSELEKEDETEK következzenek, melyek a megtérés gyümölcsei."

A hit maga nem cselekedetek, de mindig követik a cselekedetek. A jócselekedetektől tehát ezt tanítjuk, hogy

1. Szükséges, hogy legyenek jócselekedeteink, melyek a megtérés gyümölcsei. CA. VII. Fides illa debeat bonos fructus parere.

2. Azért /és nem másért! / kell jól cselekedni, mert ez az Isten akarat. Propter voluntatem Dei, tehát nem kell soha magyaráznunk ezt a tételt. Egyszerűen Isten úgy akarja, hogy teremjük a megtérés gyümölcseit. Hogy miért akarja ezt az Isten és mi a haszna Isten országának ebből afelel nem kell sokat gondolkoznunk. Elég, hogy így van.

3. Nem szabad a jócselekedetekért várni a megigazulást. Non ut confidamus per ea opera iustificationem propter Deo mereri. Ez a tétel pedig arra figyelmeztet, hogy ne essünk a törvényeskedés hibájába.

4. A gyümölcsöket utánozni is lehet. Senkit nem iléthetünk meg, hogy hitből fakad a jócselekedete és jámbor élete, vagy sem. /Máté 7.-ben Krisztus rossz fáról mondja, hogy gyümölcseről ismerhető meg. De nem mondja ezt a jó fáról. Mindig felmerül az a vád, hogy Lutheri egyház tanítása tilos, vagy legalább is nem veszi komolyan a jó cselekedeteket. CA. XX. Az igazság azonban az, hogy mi nemcsak tanítjuk, hogy jól kell cselekedni, hanem azt is megmutatjuk, hogy miképpen válunk képesekké a jócselekedetekre.

6. Ha a cselekedeteknek érdemszező voltát tanítjuk, akkor újra törvény alatt vagyunk. Gal. 5, Luk. 17.-t idézi CA. VI. V IQUUM feceritis haec omnia dicite, servi inutiles sumus,

7. A törvényt nem tudja senki egészen betölteni. Ha valaki mégis betöltené, /feltéve, de meg, nem engedve! / akkor sem nyerne semmi érdemet Isten előtt.

8. Ha van hit, VANNAK CSELEKEDÉSEK IS. De immár nem szolgál félelemből, hanem a fiúi szeretetből. PC. IV- 7. Nem kell félni xxx yttól, hogy a hit, ha valósban a KRISZTUSBA vetett hit az gyümölcseket. *gyümölcseket*

Az egyházzól szóló tanítás.
CA V.VIII.VIII. IX. X. XIII.XIV.XV.XXII.XXIV.XXV XXVIII.
n.V.VI.VII.VIII.XII. FC. VII.X./

A teológiában legfontosabb megtanulnunk azt, hogy mindent az Isten felől kell néznünk. Ezt tettük az eddigiekben is. A bünről szólva azt kellett látnunk, hogy az a bün, amit Isten törvénye bünnek nevez. És mivel Isten tv.-e bennünket mindenestöl bünösnek nevez, azért kell azt vallanunk és tanítanunk, hogy bünösök vagyunk. A megigazulásnál is azt kell látnunk, hogy Isten igazít meg, és az az igaz ember, akit Isten igaznak itél. A hit és cselekedetekről szólva is Istene volt a hangsúly, amikor azt mondtuk, hogy azért kell jót cselekednünk, mert ez az Isten akarata. Most az egyházzól szóló tanításban is ezt kell először kiemelnünk. Nem az EMBEREKRE kell nézni, amikor azt kérdezzük és keressük, hol van az eh. és mi az eh.?

CA VII. EST AUTEM ECCLESIA CONGREGATIO SANCTORUM IN QUA EVANGELIUM RECTE DOCETUR ET RECTE ADMINISTRANTUR SACRAMENTA. Ennek a tételnek alapján vegyük sorra mindazt, amit az eh-ról mondani akarunk.

1. Az eh. a szentek gyülekezete. Hogy kik és miről ismerhetők meg ezek a szentek, ezt a tétel második fele maga magyarázza meg: Azok a szentek akik hallják az evangéliumot, és élnek a Krisztus által elrendelt szentségekkel. Az eh. tehát erről a kettőről ismerhető meg: ige és szentségek. Nem mérvadó, hogy milyenek azok az emberek, akik hallják az evangéliumot. CA VIII. szerint a kegyesek között nyilvánvaló bünösök is vannak.

Gyülekezet nélkül nincsen egyh. Ez nyilvánvaló. Nem lehetne hirdetni az ev.-ot. Hiszen az ev. hirdetéshez nemcsak a lelkész kell, nem is csak az ev, hanem kell vki, aki felé ez hangozzék, vagyis a gyülekezet. Épigy a szentségeknél is. Keresztelni és urvacsorát osztani sem lehet gyülekezet nélkül. K.t kereszteljünk és kiénk szolgáltassunk ki kenyeret és bort, ha nincs gyülekezet. Mindez mutatja, hogy eh.-ról nem beszélhetünk gyülekezet nélkül.

De ennek ellenére az eh nem azonos a gyülekezettel. A gyülekezetet az ev. hirdetés, a viva vox evangélii hozza létre. Nem az összegyülekezők buzgósága a döntő. Nem az az "igazi" egyház, amelyben csupa kegyelem és lelki vágyakozással teli ember van. Nem az a lényeges ami az emberekben, azok szívében lelkében, érzéseiben van, vagy épen hiányzik onnan, hanem az, ami HANGZIK. Ha az emberekből indulnánk ki, akkor oda jutnánk, hogy egyre kisebb és kisebb zárt közösségekre kellene bomlanunk. Mert hisz újra meg újra akadna egy-két ember, aki miatt úgy látnánk, hogy még mindig nem tiszta ez a gyülekezet. És ugyanakkor teljes lenne a bizonytalanság, általában egyáltalán itt van-e az eh.? Elégé szentek-e a ta ok, hogy méltó legyenek a congregatio sanctorum nevére.

2. Az eh-ban az ev.-ot tisztán tanítják. Itt van az eh. első igazi ismertető jele. az ev. hirdetés. Ebből lehet és kell megismerni a Kr. eh.-át. Mer a tanítást mindenki hallja, és meg tudja itélni, hogy ev.-e vagy emberi bölcsesség. Ha az ev. tisztán hangzik, akkor ott az eh, még ha semmi látható bizonyosság nincs is. Hiszen azt mondjuk: "Hiszek egy ker. anyaszentegyházat" tehát HISSZÜK az eh.-at, nem pedig LÁTJUK. Eh ott van, ahol az ev. hangzik. Tehát nem lehet elkülöníteni az embereket oly módon: itt van loo ember, ebből 50 ember az eh, száz pedig nem az eh. Ezt kell jól megértenünk. Amikor az ev. hangzik, akkor ott mindenki az eh.-ban van, akár hiszi amit hall, akár kegyesen él, akár pedig bizonytalan, hogy hisz-e vagy sem. Ugyanez vonatkozik arra is, aki hirdeti az igeét. Ha az ev.-ot tisztán hirdeti, akkor ott van az eh. még ha az illető lelkész talán nem is hitből élő ember.

Nyilvánvaló, hogy az eh-hoz hozzátartozunk nemcsak a gyülekezet, hanem az ige hirdető, és szentséget kiszolgáltató lelkész is. Ezt itt azért hangsúlyozzuk, hogy ne gondolja senki: ő magánkereszttyénséget élhet. Pap nélkül, aki neki az ev. ot hirdeti senki nem lehet kereszttyén. De miben áll az ev. helyes tanítása? Abban amit az előadásom elején a tv. és az evang. kettéválasztásáról mondtam. A recte decetur azt jelenti, hogy tisztán hirdetjük: egyedül hit által igazul meg az ember, a tv. cselekedetei nélkül. Ahol mást tanítanak, ott ni csen jelen az eh. Még akkor sem, ha a legjámorabb élet van a gyülekezetben. Az eh.-ban a szentségeket helyesen szolgáltattják ki.

Itt is azt kell előbocsátani, hogy a szentségekben, és urvacsorában
fenfelől kel néznünk mindent. Vagyis Isten szava és cselekedete, a fontos.
adkét szantség az ev.-ot hirdeti, vagyis a Kr.-ban való bünbocsánatot.
Iatt nem lehet belőlük tv.-t csinálni, vagyis érdemet. Egyik sem jócsele-
det, amely lekötelezi az Istent. Vagyis mindkettő Isten cselekvése az em-
rrel. a./ Keresztség. Az eh. feladata. Elmenvén széles e világra stb.
kan vitatkoznak azon, hogy helyes-e a gyermek keresztség? Azonban a kérdés
gött helytelen gondolkozás van. Inkább csak ezt kérdezhetjük: megvonhatjuk
a gyermektől a keresztséget. Hiszen Kr. parancsával áll szemben itt az eh.
g kell különböztetni a keresztség érvényességét és hatékonyságát. Az IGE
szi érvényessé, és nem a gyermek / vagy felnőtt / hite. A baptisták ebben
vednek. A hatékonysága persze attól függ, hogy hittel elfogadja-e a meg-
resztelt.

A keresztség nem tv, hanem ev. Aki hisz és megkresztelkedik az üdvö-
l. A keresztséget tehát nem kell sem megerősíteni, / ahogyan a konfirmá-
ót sokan tekiitik, / vagy kiegészíteni. Istent eljes és befejezett munkája
, amely nem szorul emberi kiegészítésre. Épigy helytelen azt mondani, h gya
resztség csak a megtéré után lesz számunkra kegyelem, addig csak kárhozzat
t megint az ember áll a középpontban. Ha az én megtérésemtől függ, hogy a
resztség üdvösség-e vagy kárhozzatot jelent nekem, akkor örök lesz a dilem-
és bizonytalanság.

b./ Az urvacsora. Ami az ige a fű számára, az a szentség a szemnek.
vonatkozik a keresztségre is! CA. X. De coena domini docent, quet corpus
sanguis Christi vere adsint et distribuuntur vescentibus in coena Domini
... "Ismeretes a r.k. és ref. eh.-ak tanítása. Az urvacsora tan-ban közeleb-
lunk az r.k.-hoz, Kr. valóságos jelenléte a döntő, L.száma. / így tanítj
r.k. ek is/ Ezzel szemben Kálvinnál az emberek hite ill. hitetlensége a döm
. Sajnos a legtöbb ev. ember szintém hasonlókép gondolkodik. Emiatt sokan
em vesznek, vagy bizonytalanok, amikor az oltárhoz járulnak.

Az urv. A bünbocsánat szentsége. Nem magunkra kell tekinteni, ha nm
nni az igének, amely azt mondja: érettetek adatott és kiontatott bünök boc-
sánatára. CMI. VI. lo.

Az urv.-ban az inkarnáció folytatódik. Elert: Der chr. Gl. XIII.

Az eddigiekből láthatjuk, hogy az eh feladata az ev. hirdetés. A
szentségek kiszolgáltatása.

A célja pedig CA. V. szerint az, hogy az ev. és szentségek által az
berek a megigazitó hitre eljussanak.

Kikre bizaott az egyházi hivatal? CA. XIV.: nemo debeat in ecclesia
ublice docere aut sacramente administrare, nisi rite vocatus. Az eh. -nak
felelőséget kell vállalnia azért, amit a lelkészek tanítanak. Emiatt szük-
eges a lelkészek TEOLÓGIAI kiképzése.

ÖSSZEFOGÁS: Néhány szó a lutheri kegyességről:

Van lutheri kegyesség. Talán meglepően hangzik az az első tétel. Azonban
fontos hangsúlyozni ezt. Sokan azt gondolják, hogy mind abból, amit eh tanít
következik, hogy az ember kegyessége, élete, cselekedet közömbös "sten
lőtt." Ugyis bünös vagyok." stb. .. "nem érdemes." Ebből származik az
n. kvietizmus, a közönyösség, cinizmus, negatív beállítottság.

A l. kegyesség EGYHÁZI kegyesség. Ez azt jelenti, hogy az igével és a
szentségekkel élő közösség. A l.k.-ség az igékkel IGEBŐL él, és nemptasz-
alatokból " teol. glorieae/

l.k.-ség ÉL az igéből és az igével.

az urv. gyakori és helyes élvezése.

Jellemzője az öröm az evang.-ban. L! "Jer örvendjünk" Nyoma sincs holmi ko-
orságnak, vagy beteges önmarcangolásnak.

A tv. megóv a rajongástól és perfectiánizmustól. Halálíg bünösök és koldu-
ok vagyunk.

Nem ÖNCÉLU k.ség. G 5:13 a szabadság ürügy ne legyen a testnek, sőt
zeretettel szolgáljatok egymásnak. Felelőségérzet másokkal szemben.

Misszió./ Nem MAGUNKAT építjük. EGYMÁSNAK! Luther: A ker. ember szabad-
ságról.